

МЕТОДОЛОГІЯ АДАПТИВНОЇ ІНТЕГРОВАНОЇ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

БОЧУЛЯ Т. В.

УДК 657.1:517.518.1

Бочуля Т. В. Методологія адаптивної інтегрованої облікової системи в інформаційному середовищі

Мета статті полягає у дослідженні логіко-методологічного обґрунтування формування інтегрованої системи бухгалтерського обліку, виходячи з реалій координованого трансформування суспільства й економіки та вироблення нового знання стосовно формування та налаштування облікової системи в її апіорі новій інформаційній компетенції з розширенням функціоналу для обґрунтованої ідеї існування та розвитку бізнесу. Взяти за основу напрацювання кращих представників провідної вченої спільноти, запропоновано нове бачення організації облікової системи, виходячи з модернового проектування інформаційної компетентності та гармонізації основних процесів інформаційного сервісу для адаптації системи під мультивекторні запити споживачів інформації. За результатами проведеного дослідження було зроблено спробу змінити установлену думку стосовно інформаційної та професійної компетенції облікової системи та надати їм нового якісного значення. Надано пропозицію стосовно розрахунку якості інформаційної системи, виходячи з ключових показників її інформаційного сервісу. Закладено основу перспективного дослідження проблематики побудови облікової системи в такій її проекції, щоб максимально узгодити реалії внутрішніх і зовнішніх процесів, виходячи з ідеї їх інформатизованого розвитку.

Ключові слова: інформація, облік, система, інформаційний сервіс.

Рис.: 1. **Формул.:** 2. **Бібл.:** 14.

Бочуля Тетяна Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: bochulya@i.ua

УДК 657.1:517.518.1

Бочуля Т. В. Методология адаптивной интегрированной учетной системы в информационной среде

Цель статьи заключается в исследовании логико-методологического обоснования формирования интегрированной системы бухгалтерского учета, исходя из реалий координированной трансформации общества и экономики и выработки нового знания о формировании и настройке учетной системы в ее апериори новой информационной компетенции с расширением функционала для обоснованной идеи существования и развития бизнеса. Взяв за основу наработки лучших представителей ведущего ученого сообщества, предложено новое видение организации учетной системы, исходя из модернового проектирования информационной компетентности и гармонизации основных процессов информационного сервиса для адаптации системы под мультивекторные запросы потребителей информации. По результатам проведенного исследования была сделана попытка изменить устоявшееся мнение об информационной и профессиональной компетенциях учетной системы и придать им новое качественное значение. Внесено предложение относительно расчета качества информационной системы, исходя из ключевых показателей ее информационного сервиса. Заложена основа перспективного исследования проблематики построения учетной системы в такой ее проекции, чтобы максимально согласовать реалии внутренних и внешних процессов, исходя из идеи их информатизированного развития.

Ключевые слова: информация, учет, система, информационный сервис.

Рис.: 1. **Формул.:** 2. **Библ.:** 14.

Бочуля Татьяна Владимировна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры бухгалтерского учета и аудита, Харьковский государственный университет питания и торговли (ул. Клочковская, 333, Харьков, 61051, Украина)

E-mail: bochulya@i.ua

UDC 657.1:517.518.1

Bochulya T. V. Methodology of Adaptive Integrated Accounting System in Information Environment

The goal of the article lies in the study of logical and methodological justification of formation of the integrated system of accounting based on realities of the co-ordinated transformation of the society and economy and development of a new knowledge about formation and adjustment of the accounting system in it's a priori new information competence with expansion of functionality for the justified idea of existence and development of business. Taking developments of the best representatives of the leading scientific society as a basis, the article offers a new vision of organisation of the accounting system, based on the modern projection of information competence and harmonisation of main processes of information service for adaptation of the system for multi-vector inquiries of consumers of information. Pursuant to results of the conducted study, the article makes an effort to change the established opinion about information and professional competences of the accounting system and attach a new qualitative significance to them. The article makes a proposal with respect to calculation of quality of the information system on the basis of key indicators of its information service. It lays the foundation of the prospective study of the problems of building the accounting system in such a projection, so that realities of internal and external processes were maximally co-ordinated based on the idea of their information development.

Key words: information, accounting, system, information service.

Pic.: 1. **Formulae:** 2. **Bibl.:** 14.

Bochulya Tetyana V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor, Department of Accounting and Auditing, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (vul. Klochkivska, 333, Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: bochulya@i.ua

Сучасність вирізняється новою логікою сприйняття об'єктивної економічної дійсності через призму інформаціології з ідеєю суцільного знання. Буденним стало залучення потужних інформаційних систем, продукт яких врівноважує якісні показники процесів інформотворення. Гармонізація інформаційних процесів є можливою при відповідному балансі часу, вимог, можливостей та потенціалу. Система прилаштовується під ці чинники, і тоді пропонується інформаційний продукт такої якості, що відповідає первісному запиту споживача. Еволюційний аналіз

обґрунтовано довів визначальне місце облікової системи як єдино цілісного інструменту інформаційної логіки просування бізнесу. Динаміка суспільно-економічних процесів зорієтувала наукове товариство на переосмислення базових облікових концепцій, які більше не відповідали дійсності та затребуваності інформатизованої економіки.

Необхідність зміни формації бухгалтерського обліку стала логічним наслідком трансформації суспільства, яким пред'явлені нові вимоги до інструментально-методологічного апарату для підвищення рівня рентабельності, ліквідності й

платоспроможності бізнесу, реалізації пріоритетного розвитку економіки, оптимізації фінансового інструментарію політики тактичного і стратегічного управління.

Постала необхідність нового знання про систему бухгалтерського обліку в ідеї інформаційного вираження взаємовідносин суб'єктів економічного простору.

Сьогоднішня наука розділена на два табори з полярними поглядами на теорію, організацію та методологію бухгалтерського обліку. Першим притаманні риси традиціоналізму з додержанням попередньо обґрунтованих принципів, методів і процедур без суттєвих корінних змін і відмови від структурних зрушень. Інші демонструють пошук нового знання через відступ від попередніх концепцій. Свого роду, це руйнування минулого «храму знань» для становлення нового. У цьому протистоянні головуючими є не теорії, а, скоріше, люди, які їх формують, втілюють в життя, змінюють та інтегрують. Не став виключенням й бухгалтерський облік, ідея якого сьогодні розпорошена між кращими представниками наукової думки в їх ідеологічному вподобанні.

Ступінь розробленості проблеми дозволяє констатувати її вагомість для теорії й практики ведення бізнесу. Мова йде не тільки про облікову систему – загальний акцент зроблений на продуктивності бізнесу через адекватне налагодження інформаційної підтримки. Учені запропонували цілісну ідею розвитку облікової системи в її еволюційному піднесенні до меж управлінської системи. Не применшуючи ваги наукових досліджень, потребує розширення та об'єктивної актуалізації питання стосовно методології формування та розвитку облікової системи нової формації, виходячи з трьох чинників: глобалізація, інформатизація, інтелектуалізація. Вкрай затребуваним є нове знання стосовно інформаційної компетенції обліку без зміни його цілісного фундаменту з аргументованим запровадженням нової форми інформаційного обслуговування.

Коло дослідників, яким цікава та близька тема облікової системи та обліково-інформаційного забезпечення, розширяється в міру активізації нових чинників динаміки бізнесу в усіх напрямках його розвитку. Серед вчених, які вносять свої ідеї, розробки, пропозиції, є представники як визнаної наукової еліти, так й молодих учених, яким ще належить зайняти гідне місце серед новаторів: М. Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, Ю. А. Верига, Т. Гоголь, З. В. Гуцайлюк, О. А. Зоріна, В. Б. Клевець, Ю. Кузьмінський, П. О. Куцик, Д. Максименко, Н. М. Малюга, Є. В. Мних, Т. М. Писаренко, Н. С. Струк, П. Я. Хомин, Н. В. Хоча, М. Г. Чумаченко, А. В. Шайкан, В. О. Шевчук та ін.

Серед дослідників не припиняються суперечки стосовно вироблення нової ідеальної формули організації обліку. Вчені намагаються в одній системі узгодити запити й очікування сторін з кардинально різними цілями. Тому вкрай важливо використовувати ці теорії та винести власне судження, яке дозволить побудувати логіку перетворення системи бухгалтерського обліку.

За об'єктивно високого рівня наукового вирішення питання стосовно формування облікової системи, адаптованої до сучасних техніко-інтелектуалізованих умов економічного простору, особливої актуальності набуває потреба модерної облікової проєкції в аспекті інформаційного обслуговування бізнесу. Вкрай важливо реалізувати інформаційний потенціал облікової системи в межах її усталеного фундаменту без трансформації первісної основи.

Метою написання статті є вироблення нового знання стосовно формування та налаштування облікової системи в її апіорі новій інформаційній компетенції з розширенням функціоналу для обґрунтованої ідеї існування та розвитку економіки.

Основоположною є думка, що «...бухгалтерський облік має функціонувати так, щоб забезпечувати на основі його інформаційної і контрольної функцій точне та вчасне відображення результатів виробництва [12, с. 156]. Цього цілком вистачає для складання та подання фінансової звітності. Та чи достатньо цього для провадження діяльності? Набутий досвід є об'єктивним чинником визнання потреби в розширенні інформаційної компетенції бухгалтерського обліку.

Історія як така не терпить умовного нахилу «як би було, якщо б...». У цьому сенсі бухгалтерський облік є точним, категоричним і неупередженим. Облікова система не виробляє гіпотетичного знання, а оперує доказовими даними, які виключають будь-які сумнівні ймовірності в аспекті фінансово-господарського забезпечення. Тим не менш, традиційний бухгалтерський облік формує інформацію у своєрідному «політичному» ключі, обслуговуючи інтереси лише однієї групи користувачів – власників (акціонерів) [5, с. 140]. Отже, облікова система вкрай вузько спрямована у своїй інформаційній компетенції, що накладає інформаційну обмеженість на кінцеві знання.

Система бухгалтерського обліку – це структурна логічна організація, цілісна система впорядкованих та узгоджених між собою елементів бухгалтерського обліку, які мають власну структуру і організацію [1, с. 155]. Дослідження суті системи як такої й зокрема бухгалтерського обліку не є новим. Учені ініціюють узагальнення цього питання та вироблення нової ідеї стосовно заданої категорії. Не вдаючись в глибокі пошуки істини, система бухгалтерського обліку є інформаційною системою, здатною обслуговувати інформаційні інтереси користувачів з різним за своєю матеріальною природою цільовим запитом. Дійсно, бухгалтерський облік вміщує в себе різні твердження стосовно його первісної природи, проте залишається джерелом інформації, оскільки користувач отримує запитаний продукт саме інформаційного характеру – звітність. Усе інше – це інтерпретації на задану тему, тобто варіації облікового забезпечення, що видаються згідно адресного доступу.

У основі облікової системи лежить принцип суб'єктивного сприйняття, коли кінцевий інформаційний продукт формується, виходячи з трансформації первісної інформації про об'єкт обліку та відображення її в загальній фінансовій звітності. У висновках А. О. Солоненко висунуто припущення стосовно того, що «...на момент отримання результуючих даних – звітності для зовнішніх і внутрішніх користувачів, економічна інформація знову підлягає викривленню, на що впливають професійне судження укладачів звітності, концепції обліку та принципи звітності, а також самі форми звітності» [8]. Така думка пояснює поширене нині твердження стосовно асиметрії облікової інформації, що справляє негативний вплив на варіативність управління з кінцевим отриманням безумовного сумарного економічного ефекту. Ефект має місце, якщо користувачі дійсно потребують інформацію для прийняття рішення. Інформація не може бути якоюсь абстрактною – вона має відповідати критеріям релевантності та пертінентності.

Інформаційні потоки, які виходять у зовнішній простір, здебільшого пов'язані з фінансовою звітністю підприємства, що презентує кращий приклад єдності інформаційного забезпечення в логіці облікового буття бізнесу. Підприємство, яке стає відкритим і прозорим, зобов'язане керувати своїми інформаційними потоками так, щоб інформація, яка надається користувачу, була релевантною до тієї, яка відображена у фінансовій звітності [10, с. 444]. У системі бухгалтерського обліку накопичується багато інформації, але це не означає, що вся інформація буде корисною для менеджера. Релевантною є тільки та інформація, що може вплинути на його рішення [7, с. 270]. Облікова інформація в цьому контексті є вимірником управлінської альтернативи, вибір якої обумовлює баланс витрат і доходів, конкретизуючи фінансовий стан економічного суб'єкта.

Адекватність управлінських рішень оцінюється частіше за все з позиції якісних характеристик. До найбільш важливих якісних показників ефективності управлінських рішень зараховують своєчасність подачі інформації, ступінь її наукової обґрунтованості, особливості мови обліково-управлінської інформації [6, с. 198]. Інтерпретуючи якісні характеристики управлінських рішень, система інформаційного забезпечення являє собою певний інформаційний сервіс, тобто налагоджений функціонал для входження інформації, її інтерпретації згідно з цільовим призначенням, передачею, архівацією та обслуговуванням.

Інформаційний сервіс характеризується параметрами інформації та періодичністю її отримання; складом розв'язуваних завдань; засобами для їхнього вирішення; періодом часу; продуктивністю; ціною інформаційного сервісу [9]. Облікова логіка інформаційного сервісу лежить в площині інформаційного обслуговування користувачів з первісно різним цільовим запитом, що походить з ідеї поінформованості стосовно фінансово-господарського стану економічного суб'єкта для обґрунтування власної позиції з конкретизацією прямого (непрямого) економічного інтересу.

Цінність та затребуваність інформації не піддається сумніву, і кожна інформаційна відомість априорі є затребуваною. Проте не будь-яка інформація задовольняє конкретним інформаційним запитом. Так, інформація, корисна для спеціаліста з кардіохірургії, не матиме жодної цінності для торговця на ринку цінних паперів. З цих міркувань інформація тоді стає корисною, коли відповідає означеному раніше інформаційному пошуку.

Пертинентність (англ. *pertinent* – доречний, підходящий) – суб'єктивна оцінка користувачем ступеня відповідності знайденої інформації його потребі або корисність

знайденого для рішення поставленого завдання [4, с. 14]. Якщо виходити з тієї точки зору, що користувач має намір розширити межі свого фінансового знання стосовно конкретного економічного суб'єкта, то облікова система об'єктивно виробляє пертинентний продукт для його споживання та переробки в інформацію покращеного типу – знання, адаптованого під умови економічного простору в заданій точці часу. Тим не менш, така система може бути налаштована тільки при ідеальному секторі споживачів, які ідентичні один одному з точки зору інформаційного інтересу. Емпірично було доведено, що користувачі мають мультивекторний інтерес, що спонукало до розширення інформаційної компетенції бухгалтерського обліку в напрямку підготовки кінцевого інформаційного продукту не масового споживання (як то фінансова звітність), а логічно узагальнених відомостей стосовно результату бізнесу в фінансовій інтерпретації. У загальному сенсі ідея інформаційної інтерпретації побудови облікової системи має вигляд моделі з багатоваріантним виробленням кінцевого продукту (рис. 1).

Користувачі інформації тлумачать її виходячи з особистого досвіду, поглядів, уявлення про проблему, тоді як необхідна цілісність думки про зміст інформаційних ресурсів. Це дозволяє проводити об'єктивний аналіз бізнесу і прогнозувати розвиток без похибок і ризиків.

Якщо розмежувати рівні системи бухгалтерського обліку в їх інформаційній компетенції, то фінансова звітність – це первісний рівень, який покладений в основу інформаційного оснащення управлінського процесу. Дуалістичність інформаційної компетенції фінансової звітності в тому, що це й первісний рівень інформаційного забезпечення, й макрорівень інформаційного обслуговування, якого достатньо при мінімальному інформаційному запиті вузько спрямованого інтересу.

Будь-яке явище, процес і дія мають бути логічно обґрунтовані з точки зору доцільності. Так само інформаційні процеси мають походити з тієї ідеї, що їх налаштування та обслуговування дозволять отримати реальний результат, виражений через певне економічне благо, необхідне для підтримки бізнесу в розвитку на перспективу. Звісно, що володіння інформацією не гарантує отримання результату. Проте, це можна сказати про будь-яку форму капіталу.

Науково-теоретичні розробки, спрямовані на адаптивний розвиток (формування) методологічної основи системи бухгалтерського обліку підприємства постіндустріального типу, повинні предметно базуватися на основоположній категорії «капітал», яка фундаментально визначатиме всі інші (похідні) поняття теорії обліку [14, с. 268].

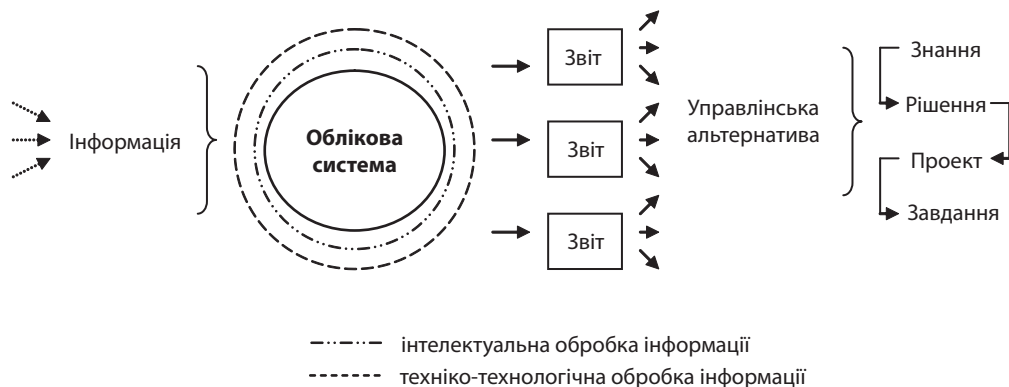

Рис. 1. Інформаційна інтерпретація облікової системи

У результаті оформлення інформації згідно з пропозиціями інтелектуально-технологічного середовища сформувався новий вид капіталу, котрий складає у підсумку основу усього сущого в бізнесі. Не треба плутати інформаційний капітал з інформацією, адже його наповнення значно глибше та функціонально якісніше у порівнянні зі звичайними відомостями. Інформаційний капітал об'єктивно складається зі знань, інформаційного сервісу, всіх видів інформації, котрі прямо або опосередковано можуть вплинути на кінцевий результат – впровадження обраної управлінської альтернативи. В обліковому змісті інформаційний капітал є складовою нематеріального капіталу, виділення якого було об'єктивно обґрунтовано зростанням питомої ваги інформації.

Не буде помилкою назвати інформаційний капітал «капіталом у капіталі», оскільки його первісна основа походить з власне капіталу, витраченого на оформлення технологічно-комунікаційного забезпечення та організацію інформаційної роботи. Підрахувати ці витрати не виявляється складним, а облікове оформлення вони мають згідно з усталеними підходами до відображення необоротних активів, оборотних активів, заробітної плати тощо. Значно складніше визначитися з обліком тієї частини капіталу, яку об'єктивно оцінити майже неможливо – знання.

Порахувати якість інформаційної системи можна через її функції в рамках обслуговування інтересів користувачів мікро- та макрорівнів.

$$Q = f(S, F, T, A), \quad (1)$$

де Q – якість інформаційної системи; S – швидкість відображення інформації; F – повнота інформаційного забезпечення; T – швидкість передачі даних; A – точність даних.

Показник якості інформаційної системи має бути відкоригований на рівень викривлення інформації, яка в будь-якому разі присутня в системі внаслідок первісно неякісної інформації, механічних помилок або навмисного внесення в систему помилкових та недостовірних даних:

$$K_d = \frac{I_d}{I_r}, \quad (2)$$

де K_d – коефіцієнт викривлення інформації; I_d – обсяг викривленої інформації (помилки, недостовірні дані тощо); I_r – релевантна інформація.

З погляду якості в усіх аспектах облікова система, звісно, має найбільший показник, оскільки демонструє краще інформаційне обслуговування фінансово-господарських процесів з мінімальними похибками та внесенням ясності щодо всіх життєвих циклів економічного суб'єкта.

Намагаючись оптимізувати систему обліку, вчені дещо перебільшують свої зусилля, що призводить до неприпустимої підміни понять, викликані реформаторами, і метою визначають трансформацію національної системи бухгалтерського обліку.

Розширення видів бухгалтерського обліку в жодному разі не може вважатися зміною системи бухгалтерського обліку. У цьому аспекті проведемо паралель зі змінами облікової політики, адже не вважається зміною ведення нового виду діяльності. Так само в обліку введення нового функціоналу не можна ідентифікувати як нову облікову систему. Система бухгалтерського обліку визначається не як спосіб виконання конкретних завдань, що виконуються в кожному конкретному випадку, а як сукупність елементів методу (метод), методика їх застосування та форми, за якими ведеться бухгалтерський облік [13, с. 107]. У будь-якому

іншому випадку кожен економічний суб'єкт мав об'єктивне право створити власну, іншу систему обліку, яка б умовно відповідала чинній методології. Звісно, що професійна компетентність бухгалтерського обліку не зводиться до реєстрації та відображення даних стосовно фінансово-господарської діяльності. Логіка роботи бухгалтера походить з такого умовиводу, що він є «бухгалтером-аналітиком, а не механічним реєстратором будь-яких цифр, абсурдних вже за своїм числовим значенням» [3, с. 190].

З цього походить ідея єдиної облікової системи, в якій логічно поєднані функціональні можливості інформаційних систем. Зокрема мова йде про надання обліковим системам інтелектуалізованої складової шляхом технологізації інформаційних сервісів. Динаміка системи бухгалтерського обліку лежить в площині розширення первісного функціоналу. Так, зокрема, Н. С. Струк і Н. В. Хоча відмітили, що «...розвиваючись, облікова система ускладнюється, що розширяє її інформаційні можливості» [11, с. 239].

За період реалізації національної концепції бухгалтерського обліку отримані вагомі результати у сфері вдосконалення теоретико-методичного інструментарію, техніко-технологічних процесів і методологічної основи обліку.

Отримала свою практичну реалізацію національна парадигма обліку, що визначає продуктивність вітчизняної наукової думки. Тим не менш, поки ще рано розраховувати коефіцієнт корисної дії від запропонованих розробок, оскільки розробки не мають масового застосування, а обмежуються локальною презентацією, що негативно впливає на розвиток економіки.

Одним з кращих вітчизняних вчених-новаторів С. Головим розвінчано стереотип стосовно ведення бухгалтерського обліку на єдиних методологічних засадах, які: «...дають змогу задовольнити лише потреби тих користувачів, на яких розрахована обрана методологія. Інші користувачі можуть потребувати іншої методології» [2, с. 7]. Продовжуючи думку вченого, сучасні обмеження методології бухгалтерського обліку є штучними та походять більшою мірою з теоретичних обмежень.

Постіндустріальне суспільство сформулювало нові вимоги до інформації, а точніше, до систем, які виробляють продукт інформаційного значення для споживання в рамках обґрунтованого вибору. Кожна особистість на генетичному рівні робить переважно неусвідомлений вибір, і тільки доступ до релевантної інформації знижує негативний вплив асиметричної переваги управлінських альтернатив.

Еволюція (а точніше – революція) бухгалтерського обліку є цілком логічним процесом розвитку інформації, в основі чого лежить ідея адаптації під модерні внутрішні та зовнішні умови існування економічного простору.

Загальновідомі, суттєві, усталені принципи бухгалтерського обліку, пристосовані під вимоги індустріального суспільства, поступово вичерпали себе. У жодному разі мова не йде про кардинальну відмову від класичних принципів облікової системи.

Усе ж таки слід керуватися здоровим глуздом й не намагатися зруйнувати систему, яка плідно працювала та давала неабиякий результат. У цьому контексті слід прилаштувати сучасну методологію обліку під модерні умови суспільно-економічного простору. Фактично мова йде не про зруйнування старої системи, а про «селекцію» як дієвий спосіб досягнення спільної мети – адаптування сис-

теми бухгалтерського обліку під сучасні інформаційні потреби як не кожного користувача бізнес-інформації.

Розширення інформаційного оточення бухгалтерського обліку логічно орієнтує облікову систему на нові принципи: керованість, відповідальність, обґрунтованість і економічність.

Принцип керованості походить з розуміння важливості налагодження інформаційного сервісу. Здебільшого, інформація за результатами обліково-синтетичної обробки адаптована під масового споживача без розмежування інформаційних вподобань. Це дещо формалізує обслуговування користувачів інформації та встановлює додаткові обмеження в управлінні. Опікування інформаційним обслуговуванням в аспекті мультицільового інтересу споживачів сприятиме більшій якості прийнятого рішення в теперішньому та майбутньому часі, що значно вплине на реальність раніше окресленої стратегії.

Принцип відповідальності ініціює запровадження системи інформаційної відповідальності на всіх рівнях. Звісно, що стосовно бухгалтера додаткову відповідальність застосувати вкрай складно, оскільки його професійна компетентність базується на особливих вимогах до його кваліфікації та відповідальності за підготовку звітності. Мова йде про відповідальність у розрізі підготовки оперативної або внутрішньої звітності, які регулюють інформаційну роботу внутрішнього сектору.

Принцип обґрунтованості походить з попередніх принципів і передбачає аргументацію підготовки багаточільових звітів для різних груп користувачів. Треба виважено виділити групи користувачів, для яких буде формуватися звітність та інтерес яких буде враховуватися при її складанні. Це дозволить оминати зайві витрати часу та інтегрувати інформаційні зусилля на підготовку дійсно затребуваної інформації. Паралельно виконується *принцип комплексності*, що вимагає формування єдиної інтегрованої системи, здатної охопити всі інформаційні процеси в передбаченій орієнтації на групи інтересів користувачів.

Принцип економічності постає в своїй затребуваності через високу відповідальність за результат обраної альтернативи в економічній суті наслідку прийнятого рішення. Користування інформаційною системою вимагає відповідних витрат коштів, раціональне спрямування яких є певним гарантом одержання очікуваного економічного сенсу провадження діяльності.

Зрозуміло, що наведені принципи стосуються бухгалтерського обліку в його інформаційній функції, яка сьогодні превалює серед інших. Поряд із застосуванням базових принципів бухгалтерського обліку їх дотримання сприятиме підвищенню продуктивності підсумків інформаційних облікових процесів, вираженої через надання користувачеві за адресним запитом повної, неупередженої, економічно переконливої, достовірної, зрозумілої і, головне, прогнозної інформації для цільового користування.

Зрештою, акумулювання інформаційного підсумку ведення бізнесу в облікових рамках, орієнтованого на цільовий запит користувача, зумовлює розвиток безумовно якісного знання, за своїми характеристиками здатного конкурувати з іншими продуктами діяльності як у корпоративному, так і в економічному прояві результату.

Для наближення системи бухгалтерського обліку до критеріїв інтегрованої адаптивної системи слід керуватися такими принципами: підпорядкованість загальній логі-

ці управління, доцільність наближення функцій обліку до управління, делегування повноважень, локалізація інформації, психологічний клімат, економія часу, чіткість, конкуренція в контролі, методологічна незалежність. Це значно розширить інформаційні межі функціоналу облікової системи до рубежів потреб споживачів.

Класичне уявлення про інформаційну компетентність бухгалтерського обліку трансформовано у бік розширення його функціональності, що полягає в перетворенні облікової системи в інформаційно-аналітичний ресурс, який становить основу фінансової архітектури економіки.

Для сучасного суспільства характерні нові можливості пошуку, обробки та передачі інформації. Скажімо, сервіси Google дозволяють вести пошук інформації, виходячи з особистих уподобань користувача. Технологія налаштована так, щоб здійснювати інформаційне обслуговування, виходячи з попередньо отриманої інформації про споживача такої інформації. Так само економічно доцільно заздалегідь ранжувати користувачів облікової інформації й, розуміючи їх інформаційний інтерес, складати характерну звітність.

Можливо, така ідея дещо передре готовності спільноти бачити модернову систему бухгалтерського обліку в такому її форматі, який походить з ідеї технологічної підтримки, а не докорінної перебудови первісної основи. Не можна руйнувати те, що вже працює. Не доречно намагатися змінити фундамент там, де можна «добудувати». Також, не обґрунтовано відкривати нові горизонти там, де вони вже відкриті. Усе це буде виключно ілюзорною проекцією нової ідеї без об'єктивного її вираження в сучасному світі.

ВИСНОВКИ

Як показують емпіричні дослідження провідної наукової спільноти сучасності, психіка людини у своїх можливостях і потенціалі має достатні ресурси для забезпечення інтеграції будь-якого типу і парадигми мислення. Питання в тому, які саме ментальні програми встановлюються в ній на етапі розвитку інформаціології в суспільстві і які парадигми мислення є запорукою активізації наукового прогресу. З розвитком суспільства в органічній єдності перебував і процес, що істотно змінив суспільно-економічну формацію – виробництво і пропозиція інформації як продукту широкого вжитку. Як наслідок – реорганізація системи бухгалтерського обліку.

Кожен етап розвитку системи обліку повинен супроводжуватися процесами еволюції, диференціації, гармонізації та метаболізму. Еволюційні зрушення орієнтовані на зміну характеристик системи, якими передбачено повну відповідність цілям і завданням реальних фінансово-економічних відносин як усередині системи, так і в зовнішньому ринковому середовищі. Диференціація передбачає вироблення інформаційного продукту, придатного і затребуваного різними групами його споживачів, для яких характерно володіти необхідними відомостями як історичного, так і перспективного характеру. Гармонізація національної системи бухгалтерського обліку спрямована на забезпечення єдності, інтегрованого функціонування та централізації систем з відповідним рівнем узгодженості із зовнішнім оточенням, що в сукупності становить ефективну координаційно-регулюючу систему інформаційно-аналітичного забезпечення бізнесу. Ускладнення процесів виробництва фінансово-господарської діяльності викликали цілком закономірну потребу у формалізації інформаційних потоків і побудові системи, в якій мультиплікуються різні елементи і властивості інформаційного обороту.

У роботі наведено принципи для актуалізації інформаційної функції бухгалтерського обліку з тим наміром, щоб покращити ефективність інформаційного сервісу системи вироблення управлінських рішень. Пропозиція принципів у складі їх затвердженої групи націлена на розвиток системи бухгалтерського обліку в реаліях постіндустріального суспільства. Категорично відкидається ідея зруйнування старої теорії обліку заради нової. Для її актуалізації цілком достатньо переглянути організації облікової інформаційної системи в адаптації під вимоги розмежування інформаційних інтересів споживачів, різних вже за своєю первісною природою.

У подальшому планується розширити дослідження комплексної побудови інтегрованої системи бухгалтерського обліку з акцентуванням уваги на її технологічній основі, що затребуване вимогами часу суцільного перетворення економіки та суспільства. ■

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Гоголь Т.** Методологія бухгалтерського обліку як напрям наукових досліджень в інноваційній економіці / Т. Гоголь // Вісник ТНЕУ. – 2012. – № 2. – С. 151 – 158.
- 2. Голов С.** Роль економічних теорій у подальшому розвитку бухгалтерського обліку / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – № 8. – С. 3 – 9.
- 3. Клевець В. Б.** Сутність та методика узагальнення даних бухгалтерського обліку щодо складання звітності підприємства / В. Б. Клевець // Сталій розвиток економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://goo.gl/S4rrbo>
- 4. Куліков В. О.** Пошук історичної інформації в Інтернеті : посібник для студ-в істор. фак-в. – Харків : Вид-во ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2007. – 91 с.
- 5. Куцик П. О.** Розвиток методології інтегрованого обліку в умовах застосування корпоративних інформаційних систем / П. О. Куцик // Вісник ЖДТУ. – 2010. – № 3(53). – С. 140 – 142.
- 6. Максименко Д.** Формування облікової управлінської інформації на підприємстві / Д. Максименко // Економічний аналіз. – 2011. – Вип. 9. – Ч. 1. – С. 197 – 199.
- 7. Писаренко Т. М.** Альтернативні витрати та релевантність облікової інформації під час прийняття управлінських рішень / Т. М. Писаренко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://goo.gl/XE3wQW>
- 8. Солоненко А. А.** Преобразование экономической информации в интегрированной учетной системе / А. А. Солоненко // Научный журнал КубГАУ. – 2011. – № 70(06) [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://ej.kubagro.ru/2011/06/pdf/51.pdf>
- 9. Спіцина Н. М.** Аналіз апаратного забезпечення системи інформаційного сервісу підприємств / Н. М. Спіцина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://goo.gl/JgaclD>
- 10. Струк Н.** Аналіз релевантності інформаційних потоків у діловому партнерстві підприємств на ринках капіталу / Н. Струк // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – Вип. 19. – С. 439 – 448.
- 11. Струк Н. С.** Сутнісна характеристика облікової системи підприємства / Н. С. Струк, Н. В. Хоча [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/natural/vnulp/menagement/2012_721/45.pdf
- 12. Хомин П. Я.** Необхідність узгодження методології бухгалтерського обліку й фінансової звітності / П. Я. Хомин // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. – Розділ IV. Облік, аналіз, аудит. 7. – С. 153 – 156.
- 13. Шайкан А. В.** Облікова система підприємства / А. В. Шайкан // Складні системи і процеси. – 2011. – № 2. – С. 104 – 116.
- 14. Яремко І. Й.** Передумови розвитку науково-теоретичних основ і методологічних засад системи бухгалтерського обліку / І. Й. Яремко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://goo.gl/GXFSnj>

REFERENCES

Hohol, T. "Metodolohiia bukhhalterskoho obliku iak napriamok naukovykh doslidzhen v innovatsiinii ekonomitsi" [Accounting methodology as the direction of research in the innovation economy]. *Visnyk TNEU*, no. 2 (2012): 151-158.

Holov, S. "Rol ekonomichnykh teorii u podalshomu rozvytku bukhhalterskoho obliku" [The role of economic theory in the further development of accounting]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 8 (2013): 3-9.

Klevets, V. B. "Sutnist ta metodyka uzahalnennia danykh bukhhalterskoho obliku shchodo skladannia zvitnosti pidpriemstva" [The essence of the method and summarize accounting data for the compilation of statements]. <http://goo.gl/S4rrbo>

Kulikov, V. O. *Poshuk istorychnoi informatsii v Interneti* [Search for historical information on the Internet]. Kharkiv: KhNU, 2007.

Kutsyk, P. O. "Rozvytok metodolohii intehrovanooho obliku v umovakh zastosuvannia korporatyvnykh informatsiinykh system" [Development of Methodology for Integrated accounting in the use of corporate information systems]. *Visnyk ZhDTU*, no. 3(53) (2010): 140-142.

Khomyn, P. Ya. "Neobkhdnist uzhozhenia metodolohii bukhhalterskoho obliku i finansovoi zvitnosti" [The need to harmonize the methodology of accounting and financial reporting]. *Naukovyi visnyk VNU* (2009): 153-156.

Maksymenko, D. "Formuvannia oblikovoi upravlinskoj informatsii na pidpriemstvi" [Formation of accounting management information in an enterprise]. *Ekonomichnyi analiz*, vol. 1, no. 9 (2011): 197-199.

Pysarenko, T. M. "Alternatyvni vytraty ta relevantnist oblikovoi informatsii pid chas pryiniattia upravlinskykh rishen" [Opportunity cost and relevance of accounting information in decision-making]. <http://goo.gl/XE3wQW>

Spitsyna, N. M. "Analiz aparatnoho zabezpechennia systemy informatsiinoho servisu pidpriemstv" [Analysis of system hardware information service businesses]. <http://goo.gl/JgaclD>

Struk, N. "Analiz relevantnosti informatsiinykh potokiv u dilovomu partnerstvi pidpriemstv na rynkakh kapitalu" [Analysis of the relevance of information flows in a business partnership enterprises in the capital markets]. *Formuvannia rynkovoi ekonomiky v Ukraini*, no. 19 (2009): 439-448.

Struk, N. S., and Khocha, N. V. "Sutnisna kharakterystyka oblikovoi systemy pidpriemstva" [The essential characteristic of the accounting system of the company]. http://archive.nbu.gov.ua/portal/natural/vnulp/menagement/2012_721/45.pdf

Solonenko, A. A. "Preobrazovanie ekonomicheskoy informatsii v integrirovannoy uchetynoy sisteme" [Transformation of economic information in an integrated accounting system]. <http://ej.kubagro.ru/2011/06/pdf/51.pdf>

Shaikan, A. V. "Oblikova sistema pidpriemstva" [The accounting system of the company]. *Skladni systemy i protsesy*, no. 2 (2011): 104-116.

Yaremko, I. I. "Peredumovy rozvytku naukovo-teoretychnykh osnov i metodolohichnykh zasad systemy bukhhalterskoho obliku" [Background of scientific and theoretical foundations and methodological principles of accounting]. <http://goo.gl/GXFSn>